С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р **ЕВГЕНИЯ ИВАНОВА КАЛИНОВА,**
Софийски университет „Св. Климент Охридски“,
Исторически факултет, Катедра „История на България“,

за научните трудове на **гл. ас. д-р БОРИС ПЛАМЕНОВ БОЕВ,**
участник в конкурс за академичната длъжност „доцент“
в област на висше образование 2. Хуманитарни науки,
професионално направление 2. 2. История и археология,
научна специалност „Историческа демография – Законодателство в областта на миграционната политика между двете световни войни“,
обнародван в „Държавен вестник“, бр. 92 от 31. 10. 2025 г.

Информация за конкурса:

Конкурсът за академичната длъжност „доцент“ е обявен за нуждите на секция „Историческа демография“ при департамент „Демография“ в Института за изследване на населението и човека при БАН. Спазени са предвидените законови срокове и процедурни изисквания. Единствен участник в конкурса е гл. ас. д-р Борис Пламенов Боев.

Кратка информация за кандидата:

Борис Боев е възпитаник на Френската гимназия в София. През 2007 г. завършва специалност „История“ в Историческия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. В същия факултет придобива и магистърска степен по Нова и съвременна българска история и става докторант по Нова българска история. През 2017 г. Б. Боев защитава докторска дисертация на тема „Студентските организации и движения в България (1931–1939 г.)“. От 1 юни 2018 г. е на следдипломна специализация със стипендия на името на проф. Иван Дуйчев в Центъра за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев“ – София. Неговата академична кариера започва от 1 май 2019 г. и продължава до момента като главен асистент в Института за изследване на населението и човека при БАН.

Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност:

Гл. ас. д-р Борис Боев е представил добре оформена документация за участие в конкурса. Според отразеното в нея, д-р Боев отговаря на всички задължителни условия по чл. 24 на ЗРАСРБ. Той има образователна и научна степен „доктор“, а стажът му в академичната сфера е над шест години (т.е. повече от изискваните две години, видно от приложената справка от Института за изследване на населението и човека при БАН). От приложената справка за изпълнение на минималните изисквания на БАН за заемане на академичната длъжност „доцент“ е видно, че Б. Боев не само ги изпълнява, но и ги надхвърля.

Б. Боев участва в конкурса със самостоятелен монографичен труд – „Миграционната политика в българското законодателство между двете световни войни (1919 – 1939 г.)“ (Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, С., 2025, 196 с.). Той съответства на предмета и обхвата на обявения конкурс и не повтаря темата на докторската дисертация.

В допълнение към монографията кандидатът представя още публикувана книга на базата на защитения му дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ („Любов към науката, любов към народа. Студентските организации и обединения в България (1931–1939). С., УИ „Св. Климент Охридски”, 2018, 400 с.).

Кандидатът участва в конкурса и с още 12 статии и студии, които са извън публикациите за придобиване на докторската степен. От тях една е публикувана в реферираното и индексирано сп. „Епохи“ („Концепции за разрешаване на българския бежански въпрос в контекста на създаването, промените и допълненията на Закона за заселване на бежанците и обезпечаване на поминъка им (1920–1928 г.)“); седем са в нереферирани списания с научно рецензиране и четири – в нереферирани списания с научно рецензиране и редактирани колективни томове. Важно е да се отбележи, че научната дейност на Б. Боев е концентрирана върху проблемите на новата българска история и по-специално – върху демографските им измерения, което отговаря на профила на обявения конкурс.

Мнение за представените научни трудове на кандидата:

В обявения конкурс гл. ас. д-р Борис Боев се представя с научна продукция, която е по тематиката на обявения конкурс. Спазено е законовото изискване за публикуван хабилитационен труд, различен от дисертационния. „Миграционната политика в българското законодателство между двете световни войни (1919 – 1939 г.)“ е задълбочен поглед върху начина, по който в законодателството се пречупват проблемите на пристигащите в България бежанци, на изселванията от страната и на вътрешната миграция. Те са и ядрото на трите глави на монографията и в този смисъл структурата е напълно приемлива, както и хронологическите граници – междувоенният период е време на сериозни демографски предизвикателства и изборът му е напълно оправдан, тъй като проучването в цялост на тясната връзка между миграционната политика и законодателната дейност до момента бе останало встрани от вниманието на българската историография, въпреки многобройните изследвания по отделни аспекти. Б. Боев отлично познава тези изследвания, коректно ги използва в своята монография, но най-важното е, че много успешно ги надгражда.

Борис Боев си поставя за цел да изясни концепцията за миграционната политика на българската държава в периода между двете световни войни, проучвайки приетите законодателни мерки и средствата за тяхното осъществяване. Тази цел е успешно постигната чрез издирване и анализ със съответната методология на извори по темата като „Държавен вестник“, Стенографските дневници на Народното събрание, някои архивни

документи и мемоари. В първата глава Б. Боев разглежда имиграционната политика, отразена в българското законодателство. Болезнената тема за хилядите български бежанци, пристигнали в страната след националните катастрофи, е осмислена през поредицата закони за тяхното устройване (Закон за заселване на бежанците и обезпечаване на поминъка им от 1920 г.; Закон за бежанския заем от септември 1926 г. и свързания с него закон за селскостопанско настаняване на бежанците от декември с.г.).

Проследяването на дебатите в парламента във връзка със законите позволява вникване в концепциите за решаване на бежанския въпрос. Според автора първо се появява концепцията за връщането на бежанците по родните им места, а при управлението на БЗНС – втората основна концепция, според която „*на бежанците, трябва да се гледа като на население, което се заселва в страната за постоянно и всички действия в това направление трябва да са насочени към безпроблемното осъществяване на този процес*“. Проследени са икономически, социални, финансови и организационни мерки и средствата за реализирането на втората концепция, които са залегнали в законодателството. В края на главата са направени адекватни и интересни изводи.

Втората глава на монографията анализира законодателството в сферата на емиграционната политика, като авторът изрично подчертава, че това законодателство обхваща само българи, а за съществуващите изселвания на турци, гърци и др. той установява, че не са обсъждани каквито и да е законови мерки. Б. Боев констатира, че законодателството по емиграционния въпрос през междувоенния период е продължение на държавната миграционна политика от началото на XX век, насочена към ограничаване на изселването и поставянето му под контрол (според Закона за емиграцията от 1908 г.). Подробно са проследени разписаните през 1927 г. в измененията и допълненията към този закон забранителни, организационни и финансови мерки и средства, засягащи изселването на българи от страната. Важен аспект, анализиран от автора, е този за законодателството по отношение на задграничните паспорти и билети. В тази връзка ми се струва интересен въпросът за значението на законите от 1888 и 1897 г. и наредбата-закон от 1935 г.: те се отнасят за български поданици, а това включва и други етнически общности – напр. български турци. Авторът би могъл да поясни дали и как посочените закони влияят на процеса на тяхното изселване особено през втората половина на 30-те години. И още едно твърдение в книгата, което Б. Боев би могъл да доизясни и да потърси обяснение за посочената специфика: *Една от спецификите на изследвания период е, че са установени – предложени и гласувани – закони, свързани единствено с движението (вътрешно и външно) на българско население, въпреки че през периода 1919 – 1939 г. във и извън страната мигрират още и турци и гърци (напускащи страната), руснаци, арменци (заселващи се в страната) и др.*

Във втората глава на монографията Б. Боев разглежда и приетите най-вече през 30-те години законодателни мерки и средства, отнасящи се до отделни групи емигранти: градинари-гурбетчии, студенти, политически емигранти. Аргументиран е изводът, че управляващи и опозиционни партии най-често са единодушни и имат положително

отношение към тази временна миграция, изхождайки от интересите и възможностите на държавата. Изводите към главата показват уменията на автора за задълбочен анализ на историческите и демографските процеси.

В трета глава акцентът е върху вътрешните миграции в контекста на българското законодателство. Б. Боев проследява формирането и еволюцията, от една страна, на политиката на разселване на хората, обитаващи поройни, слабо производителни, планински или гъсто населени области на страната, и, от друга, на концепцията за решаване на урбанизационните проблеми. Висока оценка заслужава работата на автора по издирване, систематизиране и анализ на различните гледни точки по тези въпроси, съдържащи се в Стенографските дневници на Народното събрание. Добро впечатление прави умението на Б. Боев да прави критичен прочит на научната литература и да отстоява своята гледна точка. Стилът на автора е академичен и много изчистен, което улеснява възприемането на големия обем информация. Според мен, монографията е сериозно и зряло научно изследване по тема от съществено значение за историческата и демографската наука.

Статиите и студиите, които кандидатът представя за участие в конкурса, се разполагат в два тематични кръга. Първият е свързан с темата на хабилитационния труд („Концепции за разрешаване на българския бежански въпрос в контекста на създаването, промените и допълненията на Закона за заселване на бежанците и обезпечаване на поминъка им (1920–1928 г.)“; „Законът за селскостопанско настаняване на бежанците – мерки за разрешаване на бежанския въпрос и средства за тяхното осъществяване (1926 – 1937 г.)“; „Законът за бежанския заем от 1926 г. и концепцията за настаняване на българските бежанци“; „Концепции за разрешаване на българския бежански въпрос в контекста на създаването на Закона за селско-стопанско настаняване на бежанците през 1926 г.“; „Мерки за разрешаване на българския бежански въпрос и средства за тяхното осъществяване в контекста на Закона за заселване на бежанците и обезпечаване на поминъка им (1920 – 1937)“; „Емиграционният въпрос в българското законодателство (1919 – 1939 г.) – концепции, мерки и средства за неговото разрешаване“). Изброените публикации показват пътя на научните дирения на Б. Боев, довели в крайна сметка до оформянето на цялостната монография. В този смисъл те не се нуждаят от отделно оценяване, тъй като са включени в една или друга степен в книгата. Другите шест статии са посветени отново на 30-те години и повечето от тях спадат към тематичния кръг, към който Б. Боев има интереси, свързани с предходните му изследвания по историята на студентските организации и движения през този период. В голяма степен те намират своето обобщение във втората монография, с която Б. Боев участва в настоящия конкурс.

Цялостното ми впечатление от представени за участие в конкурса научни изследвания на Борис Боев е, че те са професионални, обективни и обхващат значими и актуални научни проблеми.

Значимост на приносите за науката и практиката:

Ако съдим за научната разпознаваемост на даден автор по броя цитирания, посочените в справката цитирания на публикации на Б. Боев все още не са особено голям брой, но в случая трябва да се има предвид, че и двете му монографии са издадени съвсем скоро и аз съм убедена, че разпространението и използването им тепърва предстои и ще рефлектира бързо върху броя на цитиранията.

Тъй като споделям разбирането, че академичното израстване предполага активна позиция в живота на академичната общност, бих искала да отбележа участието на Б. Боев в три научни проекта, в рецензирането на материали за публикуване в научни сборници от национални форуми за докторанти и млади учени в социалните науки, както и в работата на комисии за акредитиране на докторантската програма по „Историческа демография“ и за качеството на докторантското обучение в департамент „Демография“ – ИИНЧ. Тези участия са важен индикатор за научна активност. Към тях следва да се добавят и тези в 14 национални и международни форуми, на които Б. Боев представя научни доклади по основните теми на своите научни дирения.

Безспорен атестат за качествата на Б. Боев са наградите на БАН за млад учен – през 2021 г. в областта на хуманитарно-социалните науки на името на акад. Азаря Поликаров (за книгата „Любов към науката, любов към народа. Студентските организации и обединения в България (1931-1939)“) и през 2022 г. в областта на хуманитарните науки на името на Паисий Хилендарски (за студията „Концепции за разрешаване на българския бежански въпрос в контекста на създаването на Закона за селско-стопанско настаняване на бежанците през 1926 г.“).

Заключение

В заключение бих искала да подчертая, че съвкупността от професионалните умения и сериозните публикации на гл. ас. д-р Борис Боев ми дават основание убедено да препоръчам да му бъде присъдена академичната длъжност „доцент“.

5 февруари 2026 г.

(проф. д-р Евгения Калинова)